

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

WIOLETTA WRZASZCZ
JOLANTA SOBIERAJEWSKA
ARKADIUSZ ZALEWSKI

EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE ZAGADNIENIA GOSPODARKI NAWOZAMI NATURALNYMI

STUDIA
I MONOGRAFIE

204

EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE ZAGADNIENIA GOSPODARKI NAWOZAMI NATURALNYMI

dr Wioletta Wrzaszcz
mgr Jolanta Sobierajewska
mgr inż. Arkadiusz Zalewski

Autorzy monografii są pracownikami Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Państwowego Instytutu Badawczego:
dr Wioletta Wrzaszcz (ORCID nr 0000-0003-2485-3713)
mgr Jolanta Sobierajska (ORCID nr 0000-0002-5161-696X)
mgr inż. Arkadiusz Zalewski (ORCID nr 0000-0003-0471-9445)

Recenzenci:

prof. dr hab. Aleksandra Badora, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
prof. dr hab. Wiesław Szulc, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Redaktor prowadząca
Marta Guzik

Korekta językowa i techniczna
Joanna Gozdera

Opracowanie bibliograficzne
Barbara Walkiewicz

Projekt okładki
Alicja Giera

ISSN: 0239-7102
ISBN: 978-83-68449-07-5 (oprawa miękka)
ISBN: 978-83-68449-08-2 (pdf)

Ark. wyd. 5,77
Wydawca: Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
Państwowy Instytut Badawczy
ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
tel. (22) 505 45 18
e-mail: ierigz@ierigz.waw.pl
<http://www.ierigz.waw.pl>

Druk i oprawa:
Dział Informacji i Wydawnictw IERiGŻ PIB
tel.: (22) 505 45 26; e-mail: dw@ierigz.waw.pl

SPIS TREŚCI

Streszczenie	5
Wstęp	7
Rozdział I	
Specyfika rolnictwa w Unii Europejskiej w kontekście produkcji i możliwości wykorzystania nawozów naturalnych	13
Wprowadzenie	13
1. Metoda badania	15
2. Nawozy naturalne – potencjał produkcyjny	16
3. Nadwyżka azotu – problem bilansowania oraz emisji	20
Podsumowanie	25
Rozdział II	
Obrót nawozami naturalnymi i możliwości ich przetworzenia – sytuacja w Polsce	27
Wprowadzenie	27
1. Metoda badania	28
2. Regionalne stosowanie nawozów naturalnych oraz skala ich obrotu na rynku wewnętrznym	30
3. Potencjał przetworzenia nawozów naturalnych.	
Istota RENURE	40
3.1. Co to jest RENURE?	40
3.2. Przetwórstwo i zagrożenia związane z RENURE	44
3.3. RENURE w Polsce? Plusy i minusy	46
3.4. Zmiany w prawie dotyczące RENURE	49
Podsumowanie	52

Rozdział III

Profil produkcyjno-organizacyjny gospodarstw rolnych uczestniczących w obrocie nawozami naturalnymi w Polsce	55
Wprowadzenie	55
1. Metoda badań	56
2. Gospodarstwa utrzymujące zwierzęta gospodarskie	57
2.1. Liczebność gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie	57
2.2. Pogłowie i obsada zwierząt gospodarskich	60
3. Charakterystyka gospodarstw rolnych biorących udział w obrocie rynkowym nawozami naturalnymi	64
3.1. Potencjał produkcyjno-ekonomiczny gospodarstw rolnych biorących udział w obrocie rynkowym nawozami naturalnymi	66
3.2. Potencjał produkcyjno-ekonomiczny gospodarstw rolnych biorących udział w obrocie rynkowym nawozami naturalnymi – ujęcie regionalne	71
Podsumowanie	78

Rozdział IV

Międzynarodowy handel nawozami naturalnymi	81
Wprowadzenie	81
1. Metoda badania	81
2. Międzynarodowa wymiana handlowa nawozami naturalnymi	82
3. Polski handel zagraniczny nawozami naturalnymi	87
Podsumowanie	92
Zakończenie	95
Bibliografia	99
Spis tabel	107
Spis ilustracji	109

Problematyka gospodarki nawozami naturalnymi przyjmuje różne wymiary. Wiąże się ona z aspektami produkcyjnymi, organizacyjnymi, społecznymi, środowiskowymi czy ekonomicznymi, w tym rynkowymi. Nawozy naturalne, tuż obok mineralnych, stanowią główne źródło dostarczania składników odżywczych uprawianym roślinom. O wartości ekonomicznej i pozaekonomicznej przesądza ich skład oraz właściwości chemiczne i biologiczne skutkujące poprawą żyzności gleby. Skala produkcji oraz możliwości ich zastosowania są podyktowane rozmiarami produkcji zwierzęcej, jak i procesami handlowymi.

W niniejszym opracowaniu podjęto temat gospodarki nawozami naturalnymi, zwracając uwagę na kwestie produkcji tych nawozów, ich wykorzystanie oraz ekonomiczne aspekty związane z obrotem rynkowym tymi nawozami.

Monografia jest skierowana do osób zainteresowanych tematyką nawozów naturalnych, jak również zagadnieniami środowiskowymi, w tym naukowców, decydentów administracyjnych, rolników oraz innych podmiotów gospodarczych.

Recenzje:

(...) [monografia] i przeprowadzone oraz opisane w niej badania prezentują ambitne i ciekawe merytoryczne wyzwania, którym autorzy sprostali bardzo dobrze. Monografia jest logicznie i merytorycznie przemyślana, napisana treściwie, na bazie ciekawych, unikalnych danych, opracowanych w interesujący i klarowny sposób.

prof. dr hab. Aleksandra Badora
Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

(...) Praca podejmuje temat mało eksplorowany w polskiej literaturze – obrót nawozami naturalnymi i ich przetwarzanie – co stanowi jej dużą wartość poznawczą. (...) Autorzy przedstawiają oryginalne dane uzyskane na podstawie PSR 2020 i EUROSTAT, co świadczy o solidnym warsztacie badawczym i aktualności materiału empirycznego. Cennym elementem jest podkreślenie roli nowoczesnych rozwiązań, takich jak RENURE, i ich potencjalnego wpływu na ograniczenie presji środowiskowej. (...) Publikacja może zostać wykorzystana w celach nauczania na uczelniach wyższych, szczególnie na kierunkach rolnictwo, ogrodnictwo i ekonomia.

prof. dr hab. Wiesław Szulc
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

